

The Bookdreamer

Revija 23. pulskog festivala knjiga i autora • 13. studenoga 2017. • broj 12 • godina XII.

Zagrebačka banka
UNICREDIT GROUP

1.-10.
PROSINCA 2017.

23.
SA(N)JAM
KNJIGE U ISTRI

PULA. DHB

À PROPOS

INTIME

HERCEGOVINA
ČITA

Glas Istre

Glavni medijski pokrovitelj

ŠTO SVE DONOSI 23. SAJAM KNJIGE U ISTRI - S MAGDALENOM VODOPIJOM, DIREKTORICOM SAJMA

INTIMA

ne postoji bez i izvan vanjskoga svijeta

Autori će podijeliti fragmente svoje intime kroz knjige o svom djetinjstvu, kroz obiteljske sage i nesretne sudbine cijelih naroda • Program Hercegovina čita, kao i program À propos koji je posvećen francuskoj i frankofonoj književnosti, imaju u sebi pregršt intime

dok se na globalnoj svjetskoj pozornici sudaraju terorizam, nasilje, kriza i beznađe, ovogodišnji 23. Sa(n)jam knjige u Istri - Pulski festival knjiga i autora okreće se iznimno tankočutnoj i misaonoj temi - intimi. O tome kako će Sajam promišljati intimu, pitali smo Magdalenu Vodopiju, direktoricu Sa(n)jam knjige u Istri.

- Intima ne postoji bez i izvan vanjskoga svijeta. Terorizam, nasilje, kriza i beznađe prodiru u našu intimu, utječu na nju, na određen je način poništavaju, mrve njezinu esenciju. Sajam će propitivati intimu upravo u odnosu na današnji trenutak kroz okrugle stolove Kraj intime i Javnost intime na društvenim mrežama.

Autorov glas

Autori će podijeliti fragmente svoje intime kroz knjige o svom djetinjstvu, kroz obiteljske sage, nesretne sudbine cijelih naroda. Luan Starova sudbinu svoje majke zrcali u sudbini albanskog naroda, dok Varužan Vosganjan promatra svoje djetinjstvo i povijest nesretnog puta svoje obitelji kroz stradanja Armenaca.

Čut će se autorov glas, protagonistov glas, kroz prikaze povijesnih događaja autora Lazzla Vegela o šezdeset i osmoj u Novom Sadu.

Prikazat će se literarizirane intime povijesnih ličnosti i književnih likova koji su uklopljeni u kontekst važnih povijesnih događanja. Olga Slavnikova s neobičnom ljubavnom pričom koja se događa sto godina nakon Oktobar-

ske revolucije, snažno povezuje priču s tim prijelomnim trenutkom ruske i svjetske povijesti. Dragan Velikić pripovijeda o Joyceu i njegovoj Nori, Puli, ali i jednoj bečkoj azilantskoj priči.

Autori će predstaviti publici i svoje dnevnike, svoje najintimnije biografske zapise. Zdravko Žima donosi nam "Dnevnik jednog mitomana", Igor Mandić "Predsmrtni dnevnik", a Rade Šerbedžija u knjizi "Poslije kiše" koju će premijerno predstaviti u Puli, dnevnički progovara o sebi nakon odlaska iz Hrvatske u Ameriku. U programu je i jedna klasična biografija, biografija velike sportašice Sandre Paović koju je ispisao novinar Željko Žutelija.

Prava poslastica za publiku Sajma bit će, vjerujem, prvo predstavljanje u Hrvatskoj knjige koja već u široj regiji ima status izdavačkog poduhvata godine. Riječ je o knjizi Radivoja Cvetičanina "Konstatinović: hronika", o životu i radu, liku i djelu Radomira Konstatinovića autora kultne knjige "Filozofija palanke".

- Uz središnju temu, u programu ste spojili Hercegovinu i Francusku. Kako Vam je to uspjelo?

- Uspjelo nam je jer ova dva programa nismo ni pokušali spojiti na klasičan način. Oni na Sajmu teku usporedo, ali samo na prvi pogled. Program Hercegovina čita, kao i program À propos koji je posvećen francuskoj i frankofonoj književnosti imaju u sebi pregršt intime. Dakle, spojili smo ih preko središnje teme.

Tanja DRASKIĆ SAVIĆ

Magdalena Vodopija: Sajam će propitivati intimu upravo u odnosu na današnji trenutak

23. Sa(n)jam knjige u Istri
posebni prilog Glasa Istre

Glavni urednik: Ranko BOROVEČKI
Urednica priloga: Bojana ČUSTIĆ JURAGA
Grafički urednik: Robert ZA-JC
Izdavač: Glas Istre novine d.o.o.

5 AUTORA KOJE NIKAKO NE SMIJETE PROPUSTITI

Izabrao:
Ivica Prtenjača

1. IGOR MANDIĆ
2. RADE ŠERBEDŽIJA
3. JASNA KOVAČEVIĆ
4. ANDREJ NIKOLAIDIS
5. MARINA VUJČIĆ

TOP 5 KNJIGA SAJMA

Izabrao:
Ivica Đikić

1. IGOR MANDIĆ: "Predsmrtni dnevnik" (VBZ)
2. ANDREJ NIKOLAIDIS: "Mađarska rečenica" (Jesenski i Turk)
3. ZDRAVKO ZIMA: "Dnevnik jednog mitomana" (Fraktura)
4. ALMIN KAPLAN: "Mostarska zbirka" (VBZ)
5. RADIVOJ CVETIČANIN: "Konstatinović - Hronika" (Dan Graf)

- **Kome će se ove godine radovati pulska sajamaska publika. Tko će nas iznenaditi?**

Mogu reći samo nekoliko pretpostavki, nešto u svoje ime jer kad moram odgovoriti na ovakvo pitanje sjetim se uvijek nepredvidive pulske publike (i duboko udahnem).

Radujem se jako Varužanu Vosganjanu, njegova "Knjiga šapata" najbolja je knjiga koju sam pročitala ove godine. Radujem se i sjajnom austrijskom piscu Christophu Ransmayru, kojega smo zvali i prošle godine jer nam je njegova neobična knjiga Atlas uplašenog čovjeka bila važna za temu Transatlantika. Srećom dolazi ove godine s isto tako izuzetnom knjigom Cox. Vjerujem da će pulska publika prepoznati i Luana Starovu, jednu od književnih legendi u Makedoniji, autora kojeg dobro poznaju i francuski čitatelji, a u Hrvatskoj je nedovoljno poznat. Gotovo sam sigurna da će se Puljani radovati piscima koji su im dobro znani, a nisu dugo bili u Puli: Andreju Nikolaidisu, Laszlu Vegelu, Žarku Paiću i uvijek iznenađujućem Igoru Mandiću.

Izuzetne knjige

Mladi slovenski autor Dino Bauk dolazi s knjigom "Kraj. Iznova" koja progovara o fenomenu "izbrisanih" u Sloveniji. Intrigantna tema, vjerujem da će publiku zanimati. Iz Ljubljane nam dolazi i poznata kulturologinja Ksenija Vidmar Horvat s knjigom "Imaginarna majka: rod i nacionalizam u kulturi 20. stoljeća". Ksenija Vidmar Horvat mogla bi ponoviti prošlogodišnji uspjeh Svetlane Slapšak na pulskom Sajmu.

- **Koja je od programskih, tematskih cjelina po Vašem mišljenju najbolje zaokružena, najsadržajnije.**

- Tematski nije lako raditi. Iznimno ovisite o knjigama koje su objavljene u Hrvatskoj, posebno o prijevodima. Naravno, ovisite i o tome može li autor koji vam se uklapa u temu stići do Pule u terminu Sajma.

Naš hercegovački program ne sadrži bijele čarape i mercedese, gangu i derneke. Program je osmišljen na temeljima velike kulture i duha ove regije, velikih umjetnika koji su se u njoj rodili poput A. B. Šimića, Maka Dizdara, Mirka Kovača, Dušana Vukotića

Ovisite i o novcu, naravno, posebno kad su honorari poznatih svjetskih pisaca u pitanju. Mislim da smo uz sve spomenuto uspjeli zaokružiti tri glavne teme Sajma i da svaka ima svoju "nit vodilju". Ipak, izdvojila bih program Hercegovina čita za koji mislim da je posebniji od drugih, jer je stvoren s namjerom rušenja predrasuda o Hercegovini i Hercegovcima koje su u Hrvatskoj itekako prisutne. Vjerujem da smo u tome uspjeli. Naš hercegovački program ne sadrži bijele čarape i mercedese, gangu i derneke (klasični priglatni model kojim se Hercegovci u Hrvatskoj označavaju). Program je osmišljen na temeljima velike kulture i duha ove regije, velikih umjetnika koji su se u njoj rodili poput A. B. Šimića, Maka Dizdara, Mirka Kovača, Dušana Vukotića. Za mene taj je program kao slike Počitelja Safeta Zeca: poetičan i potresan.

Vruće, tek iz tiskare

- **Sajam već tradicionalno predstavlja, i u Pulu dovodi, nova imena za hrvatsku čitalačku publiku? Koga u tom smislu možete najaviti?**

- Dolaze nam dvije autorice na koje posebno želimo upozoriti hrvatske izdavače: Kaouther Adimi i Maryam Madjidi. Obje pišu na francuskom jeziku. Kaouther Adimi porijeklom je iz Alžira, a Maryam Madjidi iz Irana. Obje su nagrađivane u Francuskoj, a romani im imaju sjajan prijem, kako kod publike tako i kod kritike, prevedene su na više jezika. Nadamo se da ćemo s njihovim predstavljajanjem imati uspjeha kao i s Ece Temelkuran, izvrsnom turskom autoricom, hrabrom novinarkom i aktivisticom, kojoj su u Hrvatskoj nakon nastupa na pulskom Sajmu objavljene dvije knjige. Dolazi nam i Adrien Bosc, kojega možemo čitati na srpskom u izdanju beogradske Geopoetike, ali također preporučujemo da se njegov roman "Konstelacija", nagrađen Velikom nagradom Francuske akademije, objavi i u Hrvatskoj.

- **Iznimno su brojni programi u kojima se predstavljaju autori vezani uz Istru i Pulu?**

- Važno nam je progovarati o našim, pulskim i istarskim temama i predstavljati autore koji ovdje stvaraju. Nije svake godine produkcija ista, ove

godine imali smo i puno sreće, ima stvarno dobrih, zanimljivih knjiga koje su izašle nedavno, a neke stižu na sajam vruće, tek iz tiskare.

Izvrstan prevoditelj, naš sugrađanin Milan Soklić predstaviti će svoj roman "Izlet na Kras". Maroje Mihovilović u knjizi "Mi djeca Solferina" progovara o svojoj istarskoj obitelji, a Milorad Stojević u knjizi ogleđa "Istria mobilissima" o istarskim književnicima. Predstavljamo i knjigu intervjua legendarne ravnateljice Arheološkog muzeja Istre, Vesne Girardi Jurkić. Igor Žirojević i Paola Orlić, ovoga puta u su-

Važno nam je progovarati o našim, pulskim i istarskim temama i predstavljati autore koji ovdje stvaraju. Nije svake godine produkcija ista, ove godine imali smo i puno sreće, ima stvarno dobrih, zanimljivih knjiga koje su izašle nedavno, a neke stižu na sajam vruće, tek iz tiskare

radnji s Milanom Rakovcem nastavljaju svoj serijal "Pula - grad interval". Knjiga "Čuvari" progovara fotografijom i riječju o talijanskoj arhitekturi u Puli, o dugo preučivanim, sjajnim pulski arhitektima iz 30-ih godina prošloga stoljeća. Knjiga stiže izravno iz tiskare na Sajam. Dakle, imat ćemo premijeru.

Znanstvena knjiga

- **Rekli ste mi da Vas neki programi posvećeni Puli i Istri posebno diraju.**

- Da, za mene bit će tu i puno emocija. Prvog dana Sajma s knjigom drama "Kad je vrijeme stalo" nastupa Puležanka Dora Delbianco. Vrtila se Dora po Sajmu kao sasvim mala djevojčica, pa onda kao srednjoškolkica, a eto sad nam se vraća kao nagrađivana autorica. Zvučici patetično, ali mene ta činjenica dira. Kao što me dira što će na Sajmu ove godine, nakon dugo vremena, nastupiti naš bard: svaštar, novinar, kover i pjesnik Drago Orlić. On je jedan od nekolicine pjesnika koji su pod dirigentskom palicom Boška Obradovića otvarali stihovima prvi Sajam, s balkona na Forumu, daleke 1995. Ipak, mislim da će najemotivniji trenutak svih pulskih, istarskih programa biti programi posvećeni likovnom umjetniku i dizajneru Predragu Spasojeviću: dokumentarni film o njemu "Mapa puna snova" i izložba "Intime građanina P. S." na kojoj će biti po prvi put

izložene njegove erotske grafike i crteži.

- **Nagrada "Libar za vajk" odmah nakon najave izazvala je veliku pozornost?**

- Ako imaju "nešto u sebi" nagrade uvijek dižu prašinu. A čini se da je Libar za vajk jedna od tih. Kao knjižarka "sa stazom" mogu reći da je nagrada uhvatila osnovu kretanja knjige od autora do publike, uzimajući u obzir veliki trud izdavača i njegovu presudnu ulogu u stvaranju knjige, kao i presudnu ulogu knjižarske struke u približavanju knjige publici. I po tome je jedinstvena u Hrvatskoj. Sama činjenica da će čitalačka publika presuditi, a prije toga razmišljati o tome koja bi knjiga od izloženih na Sajmu mogla prerasti njihovo vrijeme, ostati u njihovoj kućnoj knjižnici i sljedećih generacija, daje ovoj nagradi dodatnu posebnost.

- **U prodaji je fokus na znanstvenoj knjizi?**

- Znanstvena i stručna knjiga iznimno je marginalizirana u hrvatskim medijima, a široj je publici taj veliki i bitni prostor izdavaštva gotovo nepoznat zbog nestanka pravih knjižara. I u poticajima je na samoj margini iako je takva knjiga uvijek bila i bit će temelj svakoga zdrava nakladništva. Zato smo unutar ovogodišnjeg Sajma odlučili veliki prostor dati znanstvenoj i stručnoj literaturi. Ovo prodajno žarište donijelo je i mnogo izdavača koji po prvi put sudjeluju na Sajmu, onih kojima to nije primarna djelatnost, ali objavljuju sjajne knjige, a to su strukovne udruge, fakulteti, muzeji, galerije, instituti... Respektabilan prikaz znanstvenog i stručnog izdavaštva koju će publika moći vidjeti na Sajmu nije samo naša zasluga. Ne bismo to mogli učiniti bez velike pomoći kolega iz Grupacije nakladnika stručne i znanstvene literature.

Hop i Pop lektira

- **Sajam i ove godine misli na svoju buduću publiku? Tu su programi Hop i Pop lektira.**

- Hop i Pop lektira programi su u koje najviše ulažemo. Dobro ste primijetili, jedna od glavnih "misija" Sajma jest poticanje čitanja kod mladih. Program Hop lektira obuhvaća mlade čitatelje, učenike 7. i 8. razreda osnovne škole. A Pop lektira namijenjena je srednjoškolicima. Slavica Ćurković sjajno je osmislila nove modele predstavljanja autora i knjiga mladima i nakon dvije godine Pop lektire na Sajmu već imamo sjajne rezultate. Ove godine u Hop lektiri predstavljamo vrhunske strip autore, a u Pop lektiri mlade književnike, glazbenike i glumce koji su svaki na svoj način posvećeni knjizi. Novost su i programi za najmlađe koje se smo ponovno uveli gostovanjem našeg Monte Librića na Sajmu.

Bojana ĆUSTIĆ JURAGA

Popusti od 20 do 70 posto

- Kako izgleda ovogodišnji Sajam u brojkama?

- Možemo najaviti u brojkama najveći broj izdavača u posljednjih deset godina, njih više od 250. Nakladnici najavljuju i velike popuste (od 20-70 posto) i dodatne akcije koje će se iz dana u dan biti iznenađenje kupcima. Poseban dar, dodatni popust na knjige malim kupcima i njihovim roditeljima pripremaju nakladnici dječje knjige 6. prosinca, na dan Svetog Nikole.

Program je, kao i svake godine, obiman. Više od 70 događaja Sajma (predstavljanja knjiga, panel diskusija, stručnih programa, izložbi, filmskih projekcija, programa za djecu i mlade) u deset dana njegova trajanja, gotovo 200 sudionika programa (književnika, nakladnika, antropologa, filozofa, književnih kritičara, glumaca, glazbenika, slikara).

5 NAJZANIMLJIVIJIH SAJAMSKIH DOGAĐANJA

SAJAMSKI
TOP
PET

Izabrala:
Marina Vujčić

- **1. RADE ŠERBEDŽIJA:** "Poslije kiše", utorak, 5. prosinca u 20 sati
- **2. DRAGAN VELIKIĆ:** "Severni zid", nedjelja, 3. prosinca u 20 sati
- **3. TRIBINA III. PROGRAMA HRVATSKOG RADIJA:** "Javnost intime na društvenim mrežama", subota, 9. prosinca u 12 sati (sudjeluju: Ksenija Vidmar Horvat, Tatjana Gromača, Irena Matijašević, Dorta Jagić)
- **4. VARUŽAN VOSGANJAN:** "Knjiga šapata", četvrtak, 7. prosinca u 19 sati
- **5. HERCEGOVINA ČITA: PJESNICI, ALMIN KAPLAN:** "Mostarska zbirka" i Marko Tomas: "Regata papirnatih brodova", srijeda, 6. prosinca u 19 sati

IZVAN GRANICA FRANCUSKE

- preko granica države, nacije i kulture

Književnost francuskog jezika koja nastaje primjerice u bivšim francuskim kolonijama slabije je zastupljena u prijevodima na hrvatski, te je Sajam stoga imao želju ugostiti pisce i spisateljice koji će nas uvjeriti u potrebu otklona od eurocentrizma i usmjeravanja pogleda prema onome što nije obuhvaćeno globalnim marketinškim strategijama

Piše **Nataša MEDVED**

Ovogodišnji Sa(n)jam knjige u Istri, uz glavnu temu "Intime", u žarište stavlja francusku i frankofonu književnost koja će se predstaviti u programu "À propos". Brojni su francuski pisci koji su se u 23. godine Sajma predstavili hrvatskoj publici i s kojima smo otvarali mnoge teme, a ovogodišnji fokus - francuska i frankofona književnost, književnost koju stvaraju pisci i spisateljice na francuskom jeziku, neminovno nas vodi izvan granica same Francuske, preko granica države, nacije i kulture te nam nudi ishodišnu točku s koje želimo nastaviti propitivati teme koje su na Sajmu trajno prisutne i nezaobilazne u aktualnom političkom i književno-umjetničkom

Francuski knjiški i književni život svojevrsan je svjetski fenomen

kontekstu: kolonijalizam i neokolonijalizam, odnos prema drugima, pitanja centra i periferije, moći, migracija.

Hommage Madame Germaine de Staël

Na jeziku što spaja pet kontinenata stvara se bogata književnost čije ćemo nove glasove imati prilike upoznati, u pokušaju da hrvatskoj publici otvorimo vrata prema novim svjetovima i poetikama, odajući neskromno daleki hommage spisateljici i intelektualci, snažnoj Napoleonovoj oponentici Madame Germaine de Staël čiju dvjestotu godišnjicu smrti obilježavamo upravo ove godine, a čiji je slavni spis "O Njemačkoj" upravo preko njemačkih autora otvorio vrata francuskom romantizmu.

Francuski knjiški i književni život svojevrsan je svjetski fenomen, dakako i marketinški,

sa svojim brojnim nagradama, a ponajprije sa svoja dva početka književne sezone - la rentrée littéraire - kada primjerice jesenska sezona od kolovoza do studenoga u Francuskoj izbacuje preko 700 novih naslova, najviše romana. Zimska sezona počevši od veljače na police knjižara nanese gotovo sličan broj novoobjavljenih knjiga. Hrvatski izdavači prate donekle tu golemu produkciju, prevodi se i objavljuje, ponajviše nagrađivani autori, etablirani unutar granica Francuske.

Borba za neovisnost i postkolonijalnu stvarnost

No, književnost francuskog jezika koja nastaje primjerice u bivšim francuskim kolonijama slabije je zastupljena u prijevodima na hrvatski te je Sajam stoga imao želju ugostiti pisce i spisateljice koji će nas uvjeriti u potrebu otklona od eurocen-

trizma i usmjeravanja pogleda prema onome što nije obuhvaćeno globalnim marketinškim strategijama.

Program "À propos" prvog dana Sajma otvara Sylvain Prudhomme, francuski romanopisac mlađe generacije, autor reportaža i putopisa koji će sa svojom prevoditeljicom Ursulom Burger predstaviti netom u Hrvatskoj objavljen roman "Veliki" iz 2014., koji je kritika dočekala s oduševljenjem i ovjenčala brojnim nagradama. Sylvain Prudhomme svoje je iskustvo života u Africi i ljubav prema tom kontinentu pretočio u iznimno poetski i angažiran roman koji se događa u Gvineji Bisau gdje intima ljubavna priča spaja osobnu povijest i povijest zemlje u borbi za neovisnost sve do suvremenih političkih prevrata.

Borbu za neovisnost i postkolonijalnu stvarnost Oba-

le Bjelokosti tematizira i roman "Čovjek-stup", pisca iz Obale Bjelokosti Patricka Gbaka-Brédéa, književnog imena Gauz. Roman donosi priču o afričkoj zajednici u Parizu ponirući duboko u kolonijalnu afričku povijest i njezine suvremene refleksije kroz ironičan glas glavnog lika, zaštitara u luksuznim trgovinama francuske metropole koji secira suvremeno društvo ne mareći previše za političku korektnost. Rodom iz Obale Bjelokosti, Gauz je u Francusku stigao 1999. godine na studij biokemije te i sam iskusio što znači imati status osobe bez papira o čijim sudbinama progovara u debitantskom i vrlo hvaljenom romanu. Roman će uz autora predstaviti prevoditeljica Nataša Medved i izdavač Ivan Sršen. Sylvain Prudhomme i Gauz sudjelovat će također na okruglom stolu "Francuska vi-

đena očima Afrike" gdje će im se pridružiti slovenska spisateljica, prevoditeljica i stručnjakinja za frankofoniju Gabrijele Babnik.

Adrien Bosc predstaviti će svoj roman iz 2014. "Konstelacija", objavljen u izdavačkoj kući Geopoetika iz Beograda. Bosc je pisac mlađe generacije, u Francuskoj prozvan književnim čudom. Naime, rijetkost je da tako mladi autor (1986.) s romanom prvijencem bude nominiran za sve važnije nagrade a pogotovo nagrađen Velikom nagradom Francuske Akademije. To je bio slučaj s romanom "Konstelacija" u kojemu autor donosi priču o tragičnoj avionskoj nesreći odnosno nestanku Air Franceova aviona Lockheed Constellation u kojemu su među putnicima bili slavni boksač i ljubavnik Edith Piaf Marcel Cerdan i mlada violinistička nada Ginette Neveu.

Roman kao posveta knjizi i čitanju

Romane koji tek trebaju biti prevedeni na hrvatski predstaviti će dvije autorice podrijetlom iz Alžira i Irana. Kaouther Adimi u romanu "Nos richesses" (Naša bogatstva), koji je ove godine bio u užem izboru za najveće književne nagrade u Francuskoj - Goncourt, Renaudot i Médicis donosi priču o Edmondu Charlotu, izdavaču Alberta Camusa u Alžiru i knjižara, kao posvetu knjizi i čitanju u doba kada na mjestu knjižara niču pekarnice.

Maryam Madjidi sa šest je godina s obitelji napustila rodninu Teheran, u Parizu je završila studij književnosti, poučavala francuski u Kini i Turskoj te u Nanterreu zatvorenicima. Svoje iransko djetinjstvo i iskustvo egzila pretočila je u roman prvijenac "Marx et la Poupée" (Marx i lutka), nagrađen Nagradom Goncourt za najbolji debitantski roman 2017. Njezin inovativni stil u kojemu se isprepleću dvije kulture i dva jezika stvarajući vlastiti autoričin jezik, francuska kritika je oduševljeno prihvatila.

RAZGOVOR

Sylvain Prudhomme, francuski romanopisac mlađe generacije, autor reportaža i putopisa

Put do Pule stopom bio bi savršen

Razgovarala **Ursula BURGER**

- Na Sajam knjige u Istri, u Pulu, grad koji se nalazi u jednom džepiću Mediteranskog mora, stižete nam iz Arlesa i s francuskih obala toga mora koje nas sve obilježava. Da vam je na raspolaganju više vremena, kojim biste putem i kojim prijevoznim sredstvom doputovali?

- Došao bih bez oklijevanja autostopom! Mnogo sam putovao stopom, to je jedan od najboljih načina da se čovjek polako primakne mjestu u koje putuje, da stekne

upečatljiva poznanstva, da postupno okusi atmosferu zemlje. U mom sljedećem romanu glavni lik putuje isključivo autostopom, ne toliko iz nužnosti, već radi susreta. Sjeda ljudima u automobil i kaže: "Da, putujem za Pariz; ali ukrao sam se prije svega da bih s vama porazgovarao! Da bih vas upitao što mislite o životu, o ljubavi, o vremenu koje prolazi, o činjenici da starite". Put do Pule stopom bio bi savršen.

- Na pulskome Sajmu bit će riječi i o tome kako Francusku vide u Africi i obrnuto. Živjeli ste u Africi (Kamerun, Bu-

rundi, Niger, Mauricijus) kao dijete, ali i poslije, u vrijeme kada ste radili u Ziguinchoru, na jugu Senegala. Što vas najviše veže za Afriku?

- U Africi je sve izravnije, prisnije. Manje je ekrana. Ako vam, primjerice, umre susjed, vi ćete ga sutradan otići obići, njegovo je tijelo ondje, pred vama. Ako kupujete meso, možda će se dogoditi da vam pred očima ubiju životinju i sasijeku je na četiri dijela. Dobit ćete svoju četvrtinu, pa se vi snalazite! Daleko smo od lijepih malih pakiranja prekrivenih celofanom. To život čini au-

tentičnijim, punijim, čini mi se. A tu su i druge stvari koje se često spominje: smisao za gostoprimstvo. Solidarnost. Način na koji se u Africi brinu za druge, čak i za marginalce, za starce, uvijek mi se činio instruktivnim za nas zapadnjake, sklonije individualizmu.

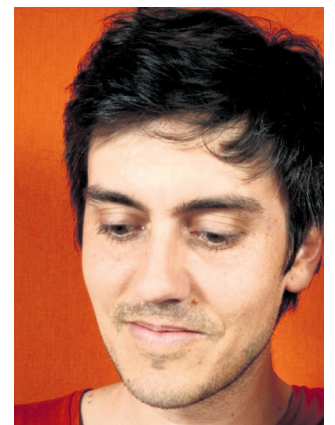
- A poznajete li naše krajeve, Jugoistočnu Europu?

- Godine 2015. i 2016. proveo sam ljetne praznike na Silbi kod Zadra. Zaljubio sam se u taj otočić! No moje upoznavanje s vašom regijom započelo je 2014. godine, jednomjesečnim boravkom u

rezidenciji za pisce u Beogradu, na poziv udruženja Krokodil. Tada se rodila znatiželja koja s godinama samo raste.

- Vaš roman "Veliki" ove je godine objavljen u hrvatskom prijevodu. Možete li nam ga predstaviti?

- Priča se zbiva u naše vrijeme, u jednoj malenoj prijestolnici Zapadne Afrike. Postariji muzičari nekad legendarnog benda saznaju da je umrla žena koja je svojevremeno s njima pjevala. Pratimo ih kako se suočavaju s tim udarcem, lutaju gradom, traže način kako da

posljednji put odaju počast preminuloj pjevačici. To je knjiga o vremenu koje prolazi, o ponosu ljudi koji, čak i ranjeni, ne posustaju, pa i roman o otmjenosti muškaraca i žena Zapadne Afrike. Sretan sam što je preveden na hrvatski i to baš zahvaljujući vama, Ursula!

PROGRAM

"HERCEGOVINA ČITA": NA SAJMU JE I HERCEGOVINA KOJA SE IZLAŽE, I SLUŠA I GLEDA

HERCEGOVINA ČITA

Početak otkrivanja jedne nove, kreativne i artistički potentne Hercegovine

Ambicija je o Hercegovini govoriti kroz niz umjetnosti i preko njenih umjetnika koje možda dijele generacijske razlike, ali sigurno povezuje izvrsnost, bez obzira da li se bave kazalištem, filmom, slikarstvom, glazbom, pišu li prozu, poeziju ili im je svakodnevni posao, recimo, svećenički

Piše
Emir IMAMOVIĆ PIRKE,
selektor programa
Hercegovina čita

Program "Hercegovina čita" začet je idejno u Hercegovini, na West Herzegovina Festu

Lakše je ispeglati Velebit, nego imidž Hercegovine i Hercegovaca, posebice, iz ovdajšnje perspektive gledano, onih Hercegovaca zapadno od rijeke Neretve. Poznata je to, stotinu puta ponovljena priča: za sve loše u hrvatskoj politici, povijesti i inače, krivi su - Hercegovci. Ispada tako da bi problemi nestali, ako bi ih uopće i bilo, samo kada bi ta Hercegovina, a može i Bosna, zašto ne, bila negdje oko Australije.

Pri tome, Hercegovina kao mediteranska regija postoji ima samo u imenu države Bosne i Hercegovine. Kao nekada jedinstvena cjelina na području od Konjica do Neuma i od Tomislavgrada do Trebinja, ona je presječena sa dvije granice - jednom ozakonjenom, onom

između entiteta Federacija BiH i Republika Srpska i jednom nevidljivom, ali duboko traumatičnom, uspostavljenom nakon jednogodišnjeg ratnog sukoba Bošnjaka i Hrvata.

No, ne znači to kako nema i onoga što se može nazvati suvremenom hercegovačkom kulturom, ma koliko ne bila objedinjena na, uvjetno rečeno, prirodan način za zavičajne kulture.

Program sadašnjosti

Program "Hercegovina čita" začet je idejno u Hercegovini, na West Herzegovina Festu kojeg u Širokom Brijegu već desetljeće i pol organiziraju glumac Goran Bogdan i web dizajner, te basist "Zostera", Nikola Galić. Tko god je, a takvih je puno, barem jednom na WHF-u, razumio je na što je legendarni TV urednik Đelo Hadžiselimović mislio

kada je kazao da je to "čisti Woodstock".

Silna energija organizatora i brojne publike, uz program kojeg čine izbor najbolje kratke priče, demo banda i amaterskog kratkog igranog filma, a sve uz koncerte, recimo Hladnog piva, TBF-a, Zabrane pušenja... da navedemo samo neke od gostiju, putokaz su za Hercegovinu sadašnjosti, onu koju će Istra ugostiti.

Sa onom nekadašnjom je, naime, lako: njeni su Aleksa Šantić, Antun Branko Šimić, Mak Dizdar, Dušan Vukotić, Fadil Hadžić, Zuko Džumhur, Vergilije Nevjestić, Mirko Kovač, Izet Hajdarhodžić... O njima, kao i mnogim drugima, nespomenutim, moglo bi se govoriti dugo, jako dugo, dovoljno da neki od danas sredovječ-

nih pisaca Hercegovine, čak i ako uhvate duboku starost, za života ne dočekaju poziv za predstavljanje u kontekstu koji ih je formirao i odredio.

"Hercegovina čita" je zato program sadašnjosti, uz tek jedan izlet u prošlost i to preko putopisca kojemu je Ivo Andrić pisao predgovore - a on Andriću ilustrirao "Priču o vezirovom slonu" - Zuke Džumhura. On je o Hercegovini rekao: "Kada sam pošao na ovaj put, na ovo svoje hodoljublje po Hercegovini, dugo sam tražio zemljopisnu kartu, pravu zemljopisnu kartu. Onda sam se sjetio samostana Humac kod Ljubuškog i svojih prijatelja prof. Bonacija i doktora Leonarda. Tu sam u samostanu Humac naišao na prvi muzej u BiH osnovan 1884. godine, četiri godine prije Zemaljskog muzeja u Sarajevu. I tu sam naišao

na kartu rimskih puteva po Hercegovini..."

Sa(n)jam knjige u Istri jedinstven je po mnogo čemu, a ponajviše po tome koliko je i kako posvećen piscima i spisateljicama što se rijetko gdje mogu osjećati kao u Puli: prosinačkoj prijestolnici autora iz zemlje i inozemstva, iz malih i velikih jezika i istih takvih kultura. Ipak, za program koji naslovom sugerira da njime, očekivano, dominiraju literarna produkcija i njeni tvorci, trebalo je, s dobrim razlogom, odstupiti od očekivanja. "Hercegovina čita" je zato i Hercegovina koja se izlaže, i sluša i gleda.

Ambicija je, dakle, o Hercegovini govoriti kroz niz umjetnosti i preko njenih umjetnika koje možda dijele generacijske razlike, ali sigurno povezuje iz izvrsnost, bez obzira da li se

bave kazalištem, filmom, slikarstvom, glazbom, pišu li prozu, poeziju ili im je svakodnevni posao, recimo, svećenički.

Nema sumnje da je najznačajniji događaj u cijelom programu, a zašto ne reći i jedan od najznačajnijih na cijelom Sajmu, izložba slika velikog, europskog slikara Safeta Zeca. Iako rođenjem uopće nije Hercegovac, on je njom opčinjen, stvarajući po, uz ostale, početeljskim motivima umjetnost za koju vjeruje, i ima razloga, kako ljude čini boljima.

Pisci u raznim ulogama

U programu "Hercegovina čita", pisci gostuju u raznim ulogama, točnije čak i kao pisci, poput pjesnika Marka Tomaša i Almina Kaplana, te Elvedina Nežirovića čiji je roman "Boja zemlje" Filip David usporedio sa prozom Mirka Kovača! Veliki važni pjesnik dvaju kultura - bosanskohercegovačke i hrvatske - Mile Stojić, govorit će, zajedno sa Đelom Hadžiselimovićem, i o spomenutom Zuki Džumhuru, a jedan od najcjedenijih prozika srednje generacije, Ivica Đikić, o svom doživljaju Hercego-

Dugo putovanje duhovnom mapom kraja o kojem se govori malo, a kada se govori, onda se najglasnije šuti o najboljem

vine, zajedno sa leksikografom Vlahom Bogišićem i episkopom Grigorijem Đurićem. Vjerojatno najinovativniji hrvatski kazališni redatelj, Mostarac Bobo Jelčić, glumci Goran Bogdan i Sergej Trifunović, Hercegovci su rodom, porijeklom i uspomenama sa kojima bi priča o tom kraju, njegovim ljudima i onome što će ostati (i) kao hercegovačka kultura, trebala biti ne zaokružena, već otvorena za dugo putovanje duhovnom mapom kraja o kojem se govori malo, a kada se govori, onda se najglasnije šuti o najboljem.

Razbijanje tišine

Ta tišina nije ugodna. I nju valja razbiti na razne načine, pa i glazbom "Zostera": glasno, za kraj početka otkrivanja jedne nove, kreativne i artistički potentne Hercegovine.

RAZGOVOR

Ivica Đikić, pisac, novinar i scenarist, predstavlja se u programu "Hercegovina čita"

Najvrjednije je ono što se trudi iznevjeriti očekivanja i stereotipe

Razgovarao
Emir IMAMOVIĆ PIRKE

- Poznati ste kao autor koji ne baš rado prihvaća javne nastupe, ali ste se pozivu za sudjelovanje u programu "Hercegovina čita" rado odazvali. Zašto?

- Kad god prihvatim poziv za neki javni nastup, to znači da nisam imao obraza odbiti onoga tko me zove, ili da sam uhvaćen na krivoj nozi, ili da mi je povod javnog nastupanja zbog nečega važan, odnosno da mislim da o

tome što je povod pozivu imam što reći. U ovom pulskom slučaju, ima od svega toga pomalo, a možda ponajviše nekovernog osjećaja duga prema prostoru i ljudima koji su umnogome obilježili moja spisateljska nastojanja, premda mi iz Tomislavgrada slične dugove imamo i prema Bosni, pa čak i prema Dalmaciji. Ali ti dugovi ujedno su i naše bogatstvo.

- Što ili, bolje rečeno, tko danas definira ono što je za vas hercegovačka kultura danas?

- Mnogo onih što, po meni, danas čine najbolje od onoga što nazivate hercegovačkom kulturom bit će ili bi trebali biti na književnom sajmu u Puli. Hercegovina je u svakom pa i u kulturnom pogledu sretan spoj Mediterana i Orijenta, s uplivi- ma srednje Europe u kojoj je danas najviše Hercegovaca i s kojom živa veza postoji više od pola stoljeća, otkako su onamo počeli masovno odlaziti naši gastarbajteri, a u tom svijetu - u umjetničkom smislu - najvrjednije je ono što se trudi iznevje-

riti očekivanja i stereotipe, ono što ne podilazi nikome i hoće biti svoje i utoliko univerzalno, sa sviješću o tradiciji, ali i kritičkim odmakom od tradicije.

- Jesu li umjetnost i kultura jedini prostor u kojem taj duboko traumatiziran kraj danas može funkcionirati kao jedinstven?

- Kultura jest jedno od područja koje povezuje ili može povezati i zbliziti različite sastavne elemente jednog svijeta koji je samo u posljednjih stotinu godina više puta

brutalno razvaljivan i zasijavan mržnjom i nesrećom. Ali nije kultura jedino područje na kojem se događa dodirivanje i prožimanje: događa se to i u ekonomiji, i na razini individualnih i porodičnih odnosa, i na razini svakodnevnog života. Kultura je pritom najtrajniji i najuzvišeniji oblik dodira i srastanja u nešto više, cjelovitije, drukčije.

- Elvis J. Kurtovich je jednom rekao da Sarajlija ima svugdje, pa čak i u

Sarajevu. Može li se kazati i kako Hercegovaca danas ima i u Hercegovini?

- Za razliku od Sarajeva, u Hercegovini nema skoro nikog osim Hercegovaca, a i Hercegovaca je iz dana u dan sve manje. Čini mi se da Hercegovina danas više nego ikad i žilavije nego ikad živi izvan Hercegovine, u jeziku, piću i mirisima što se šire po baustelama i predgrađima velikih europskih gradova nego u njihovim i gluhim mahalama našeg djetinjstva i odrastanja.

NAGRADA KOJU JE UTEMELJILA UDRUGA SA(N)JAM KNJIGE U ISTRI S CILJEM POTICANJA IZNIMNIH NAKLADNIČKIH PROJEKATA

I OVE GODINE - NAGRADA "LIBAR ZA VAJK"

Kupci knjiga na web stranici (www.sajamknjige.hr) te čitatelji koji na samom Sajmu prilikom kupovine knjiga glasaju za ovu nagradu, sudjeluju u nagradnoj igri

"Libar za vajk", nagrada je koju je utemeljila Udruga Sa(n)jam knjige u Istri s ciljem poticanja iznimnih nakladničkih projekata koji će nam ostati za vajk, zauvijek.

U konkurenciji 43 naslova

Nagradom se želi potaknuti izdavače da stvaraju knjige koje neće biti isključivo komercijalnog karaktera, ali će biti dostupne i relevantne na tržištu.

Za nagradu konkuriraju knjižni naslovi nakladnika koji će sudjelovati na ovogodišnjem Sajmu knjige u Istri, a čije su knjige objavljene u razdoblju od 1. listopada 2016. do 1. listopada 2017. godine. Četvero renomiranih hrvatskih knjižara (Vlatka Balinčić - Knjižara Planetopija, Dražen Dabić - Knjižara - antikvarijat Bibliofil, Dragana Vujatović -

Vodstvo Sajma knjige i sponsor Arena Hospitality Group

Superknjižara i Ivica Vuletić - Knjižara Nova) odabralo je ukupno 43 naslova, sveukupno 28 izdavača.

Građani mogu glasati za ponuđeni popis nakladnika na internetskoj stranici Sajma knjige (uz mogućnost web kupnje odabranih naslova), i to do predzadnjeg dana Sajma, 8. prosinca. Pretpostavka je da će velika većina publike, kao i dosad, glasati za

ovu nagradu do 8. prosinca na samom Sajmu, prilikom kupovine knjige. "Libar za vajk" je i nagradna igra za publiku Sajma. Naime, kupci knjiga na web stranici (www.sajamknjige.hr) te čitatelji koji na samom Sajmu prilikom kupovine knjiga glasaju za ovu nagradu, sudjeluju u nagradnoj igri. Troje najsretnijih, čiji glasački kuponi budu izvučeni iz bubnja, dobit će kao na-

gradu paket najboljih knjiga Sajma.

Nagrada "Libar za vajk" sastoji se od skulpture koju je oblikovao dizajner Mauricio Ferlin, kao i novčane nagrade u iznosu od 15 tisuća kuna, dok se nagrada za autora sastoji od iste skulpture, novčane nagrade od pet tisuća kuna i boravka u prvoj pulskoj rezidenciji za autore 'Azil Giardini 2', u trajanju od 15 dana. Novčani

NOMINACIJE
LIBAR
ZA
VAJK
2017

Publika može glasati za Nagradu Libar za vajk na web stranici Sajma i prilikom kupovine knjiga u Domu hrvatskih branitelja do 8. prosinca

dio nagrade osigurao je sponzor, Arena Hospitality Group. Nagrada će biti svečano dodijeljena 10. prosinca, zadnjeg dana Sajma knjige, u pulskom Domu hrvatskih branitelja.

Šira promocija

Nagrada postoji dvije godine, no dosad se dodjeljivala u relativnoj medijskoj tišini. Prošle godine nagradu je dobila izdavačka kuća Fraktura za knjigu Miljenka Jergovića "Sarajevo, plan grada", a pretpošte Sandorf za knjigu Olje Savičević Ivančević "Pjevač u noći." **Z. ANGELESKI**

Nagrada Dr. Ivo Borovečki za najčitatelja Sajma

Nagrada Dr. Ivo Borovečki utemeljena je prije pet godina, 2013. godine, i dodjeljuje se najčitatelju Sajma, za kojeg se zna da istinski voli čitati i da je cjeloživotno vezan za knjigu. Ovu nagradu Sajam dodjeljuje jednom godišnje. Najčitatelj osvaja skulpturu pulske kiparice Marine Orlić i poklon-kupon za kupovinu knjiga na Sajmu. Dosad su priznanje Sajma dobili Amra Pende, Saša Drobnjak i Denis Vugrin. Lani je nagrada pak uručena dr. Lemu Jerinu, koji je više od 15 godina bio ravnatelj pulske Opće bolnice. Za njega se zna da cijeli svoji život gaji kult knjige i da ga knjiga prati u svakoj etapi života. Nagrada Dr. Ivo Borovečki nosi ime po uglednom pulskom liječniku, specijalistu radiologije poliglota iznimnog znanja, prijatelju Sajma i knjige općenito, koji je preminuo prije četiri godine, a godinama je bio nezaobilazan posjetitelj svih sajsamskih predstavljanja.

P. L.

GENERALNI POKROVITELJ

POKROVITELJI

DONATORI

ZASTITNIK SAJMA

GLAVNI SPONZOR I ZASTITNIK NAGRADNE "LIBAR ZA VAJK"

PARTNER PROGRAMA "HERCEGOVINA ČITA"

POKROVITELJI PROGRAMA "HERCEGOVINA ČITA"

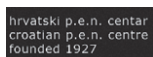
POKROVITELJ PROGRAMA "À PROPOS"

PARTNERI

PARTNERI

SPONZORI

MEDIJSKI POKROVITELJI

